

Treba je, da vsak trgovec in obrtnik višje ali nižje stopnje razglas volitvene komisije prebere, katerega najvažnejše točke so sledeče:

Ugovori zoper volilske imenike se smejo v omenjenem obroku vglasiti pri imenovanih uradovih ali pa tudi naravnost pri podpisani volitveni komisiji, katera ima pisarno v Ljubljani, turjaški trg št. 4, I. nadstropje.

§. 5. V trgovski odsék imajo pravico voliti: Bankirji in menjači, trgovci, razpošiljači (spediterji), gospodarji blagóvnihi hraníšč, trgovski opravilniki, upni in zavarovalni zavodi, lekárničarji, železnocestna, ladijeplovna in druga prevozna podjetja, če se od enega samega podjetja v Ljubljanskem stolnem mestu na leto plačuje konči (vsaj) po deset goldinarjev 50 kr. a. vr., a drugod po Kranjskem zborničnem okraji po osem goldinarjev štirideseti kr. a. vr. pridobitnega davka brez priklade.

V prvi razdélek obrtnega odseka (§. 1. a) imajo pravico voliti: plávežniki in samokovniki (gospodarji plavežev in samokóvov), továrničarji (fabrikanti), stavbinski obrtni in vsi drugi obrtniki, kar jih od jednega ali več obrtnih, v Kranjskem zborničnem okraju stojéčih podjetij na leto plačuje konči po sto golginarjev a. vr. pridobitnega davka brez priklada. — V drugi razdelek obrtnega odséka (§. 1. b) imajo pravico voliti óni rudarji, kateri plačujejo na leto konči po štiri goldinarje a. vr. rudniškega davka. — V tretji razdélek obrtnega odseka (§. 1. c) imajo pravico voliti vsi obrtniki in tovarničarji, kar jih ne smé voliti v razdélku vélicege obrta, tudi trgovci, kateri nimajo pravice v trgovski odsék voliti, če vsak izmed njih plačuje na leto konči po štiri goldinarje 20 krajc. a. vr. pridobitnega davka brez priklada.

Čas, kedaj bodo volitve, še ni določen zato, ker se mora izvršiti poprej vse to, kar je treba, da se vsacemu, ki ima po postavi pravico voliti, pošlje glasovnica, na katero zapišejo imena tistih, ki jih volijo za odbornike.

Čas pa je že določen, dotlej so reklamacije (pritožbe) odprte takim, ki mislijo, da imajo volilno pravico, pa niso vpisani v imenike volivcev, ki so v pregled razgrnjeni, kakor razglas volitvene komisije pravi, po deželi za vse, ki niso „veliki obrtniki“ ali „rudarji“, pri ces. davkarijah, v Ljubljani pa pri magistratu, in ta čas je odločen do 26. dne t. m., to je, do prihodnjega pondeljka.

Naj tedaj do tega časa gre vsak gledat: ali je vpisan v imenik volivcev ali ne in še posebno, ali je v pravem razdelku. Kdor bi se našel v imeniku obrtnikov, je pa trgovec, sme po volitvenem redu zahtevati, da se v trgovski odsek vpiše, in to naznaniti c. k. davkarji ali pa volitveni komisiji v Ljubljani (turjaški trg št. 4).

To je, kar imamo danes v spomin klicati trgovcem in kramarjem, obrtnikom in rokodelcem. Temu pozivu pa dodamo še prošnjo do družih naših rodoljubov v Ljubljani in po deželi, naj opomnijo trgovce in obrtnike jim znane, da ne zanemarijo pravice, ki jim jo postava daje, kajti „po toči je prepozno zvoniti“. Vsaj če bi se volitve zopet tako vršile kakor predlanskem, ko je vitez Vesteneck bil vodja volilne komisije, čakajo volivce še pri volitvah samih cele goré zaprék in ovér, zato treba, da si zaprék še sami ne delajo trgovci in obrtniki s tem, da zgubijo volilno pravico zato, ker se niso oglasili ob pravem času za-njo.

Zato na noge možje!

Ker ne dvomimo, da se ustanovi „narodni volilni odbor“ tudi za te volitve v Ljubljani, ki bode nasvetoval možé, ki naj se volijo, zato naj je rodoljubov

po deželi zdaj prva skrb to, da si vsak zagotovi volilno pravico, ki jo po postavi ima, potem pa čaka na to, katere možé bode nasvetoval „narodni volilni odbor“, da vsi naši soglasno volijo ene.

Popotne črtice.

V Kranji in okolici.

Ako bi bil jaz zagledal svetá luč v mestnega zidovja tesnini, morda bi ne silil zdaj starejših let iz mesta tako kakor sem silil mlajših let v mesto. Ker sem se pa rodil med priproste kmetiške hiše lesenimi stenami, iz katerih oken sem prve dni svoje pameti gledal že bližnje zelenkasto in daljno sivkasto gorovje ob kraji rodovitnih dobrav in obilnih gozdov, brž smuknem rad iz mesta, če le morem izmuzniti se par dni iz svojega pôsla večkrat sitnih brz. To je vzrok, da sem nedavno nabrusil pete ter za par dni odloživši svojega pôsla pezo porabil ugodno priliko železniškega vlaka v to, da se postavim v Kranj.

Vožnja od Ljubljane do Kranja ni kako potovanje v Ameriko; to vem prav tako dobro, kakor drugo, da se namreč na tej kratki poti človeku ne more nič posebnega prigoditi, ako ni okraden ali pa se vlaku kaka nesreča ne pripeti. Zato jaz tu le omenim, da se kaj tacega ta pot ni primerilo, čeravno — ali morda bolje rečeno, ker so bile razen moje nič vredne osebe na vlaku še tri osebe politične pomenljivosti, namreč Kranjske dežele c. k. načelnik vitez Widmann Bohuslav, deželne vlade svetnik grof Chorinsky in neka častitljiva oseba duhovskega stanú in Tržiškega domovinstva. Po poti sem si ubijal glavo z uganjko: kaj li je namen viteza Widmanna in njegovega svetovalca, da se o neprijetnem, jako kislem vremenu napotita v Kranj?

Vlak se vstavi pod Kranjem in z vozov zlezemo vsi, ki smo imeli vožne liste do tje. Se vé, da se vitez Bohuslav Widmann in gori omenjene osebe peljejo v mesto, mi drugi, ki nismo za državo nobene druge važnosti, kakor da plačujemo davek, koračimo peš za njimi. Jaz sem mislil, da bodo, ko se voz z vladnima glavama pripelje čez most, sprejela ji kaka procesija uradnikov; a motil sem se, moj sprejem je bil ravno tak, kakor viteza Widmanna; kdor naju ni poznal, ni vedel, kdo je deželni predsednik: jaz ali on.

Vitez in grof se zgubita, jaz pa, ki sem pozabil pustiti domá sitni želodec, grem po nasvetu svojega druga, ki je poznal mestice bolj od mene, na „staro pošto“ in v družbi znanih somišljencev potolažim svoj materijalni del z dobrim a ne predragim kosilom, katero je bilo vsem drugim všeč, le nekemu severnemu Nemcu ne. Se vé, Nemec in Magjar hočeta povsod, da se za-nju „extrawurst“ kuha.

Po kosilu podam se najprvo v kavarno — menda edino v Kranji. Tù brž zapazim, da se gosti gledajo kakor pes in mačka. Sosed mi pojasni to nenavadno prikazen rekoč, da, kar je bila zadnja volitev, se nemškutarji in narodnjaki pisano gledajo povsod. Slovenci se ogibajo gostilnic in štacún, katerih lastniki so volili Dolenca, in narobe. „Prav tako“, pravim jaz in sklenem to načelo priporočati posebno Ljubljanskim Slovencem, ker bo potem nemčurjev čedalje manj.

Meni je Kranjsko mestice prav malo znano, zato sem hotel ogledati si ga na vse strani. Najprej se podam v čitalnico. Čeravno ne prevelikih, ima vendar prav lepe prostore, posebno lična dvorana z odrom vred se mi je prikupila. Manj všeč mi je bilo to, da je tik njenih prostorov c. k. davkarja. Jaz ne morem

zato, da me tiste rumene okrogle table povsod v oči zbadajo.

Iz čitalnice se napotim ogledovat mestice. Popisaval ga ne bom, le to omenim, da je prav prijazno in čedno, tlak dober, vsaj veliko bolji kakor Kamniški, ki je, kakor sem slišal, Kečeljnu že veliko kurjih očes naklonil. Vidi se povsod, da na čelu mesta stojé narodni, za čast domačije skrbni možje.

Prav zadovoljen vkrenem na gorenjo stran — proti novemu železnemu mostu. Kaj lepa in prekoristna je bila misel napraviti ta most čez globoko strugo Korkrice; most je lep kinč okolice mestne; v obče je tū vsa scenerija izvrstno romantična in vredna kakega risarskega čopiča ali vsaj fotografične slike. Le nekaj sem tū milo pogrešal: senčnatega drevja, pod katerega krilom bi človek o vročini iz mesta prišel le sem. Naj bi se kmalu še to posrečilo stvariti gospodu županu in odboru njegovemu!

Popolno po ravnem pelje od mesta cesta ob Primskovem v Kokro. Čisti gorenski zrak se mojim okajenim in oprasenim pljučam kaj prilega, čeravno je nekoliko mrzel, ker pribaja s hribov po vrhu že s snegom pobeljenih. Zato zapnem suknjo ter se pomikam počasnih korakov proti Primskovemu. Kar zapojó zvonovi po vseh stranéh. Pogledam na uro, ki kaže tri, in se spomnim, da je sobota. Vstavim se in vlečem na uho prijetne glasove, ki prihajajo z zvonikov na trdih kamenitih tleh in se odmevajo od gorá. Izmed vseh je najbolje razločiti ubrano in veličastno zvonjenje Hilzerjevo v Šmartnem. Ves zamaknjen poslušam. O tem pa mi vdari na uho jako neprijeten glas za hrbtom. Kaj je to? Ne C, ne Cis, ampak v sredi nekje, pa kakošen glas! Kakor bobnenje kotla. „Kje je ta zvon?“ — vprašam memo gredočega kmetiškega človeka. „Prinas na Primskovem“ — mi odgovorí. „Kdo ga je lil?“ — „Zvonár v Ljubljani“ — je odgovor — „pa ta je že tretji, ker so mu zvon dvakrat nazaj poslali; res, da smo slabo naleteli za lépi svoj denar.“ — „Toraj!“ — si mislim in bežim nazaj proti mestu, da bi ušel temu glasu, po katerem človeka ušesa bolijo.

Stranska pot me pripelje do pokopališča. Čeravno sem rajši med živimi kakor med mrtvimi, vendar vkrenem med obzidje in jamem ogledovati napise na grobnih spominkih. Z veseljem zapazim, da je večina domačih slovenskih. Pred spominkoma Prešernovem in S. Jenkovem postojim nekoliko in se zamislim v preteklost, iz katere me zbudi neko neprijetno kranjsko nemško žvrgoljenje. Ozrem se in zagledam par mestnih dám s tremi moškimi spremljevalci. Ker jo vkrenejo proti meni, se umaknem in odhajajoč vjamem še sledeče nemške besede na svoje uho: „Daschaun's, das ist sein Grob! Er hot long gnug nicht sterben wollen. Die Erb'n ham kaum d'rauf gewartet, bis er hin war.“ — Na to se ozrem in vidim, da stojé pred gomilo, ki ima spominek z nemškim napisom. Res, osupnila me je ta — pieteta.

Kmalu sem zopet v mestu. Kam se obrniti! „Poišči si znancev, saj jih imaš“ — mi veli notranji glas in že sem čez prag trgovca gospoda Omerse, iskrenega in vpljudnega narodnjaka, ki me razveselí z obljubo peljati me zvečer v družbo pevcev čitalnice Kranjske. Na ta način mi je večer kmalu pretekkel deloma v znani narodni gostilnici, kjer sem pa zagazil v precej hudo besedovanje s par nemškutarji, ki so zadnjič „Dollenza“ volili in katerim je videti popolna politična nevednost že na obrazu, deloma pa v družbi čitalničnih pevcev in drugih narodnjakov. Zabava je bila prav živahna, pevci so se odlikovali z lepim in ubranim petjem tako, da sem se kar čudil. Predsednik pa je vodil zborovanje prav drastično posnemaje parla-

mentarno šego, po kateri večina strahuje manjščino in je ne pustí do besede. Take zabave bi tudi v Ljubljani lahko imeli večkrat v čitalnici in društveno življenje postalo bi živahneje na prid narodni stvari. V „veliki“ Ljubljani se ve da, hodi vsak le raji svojo pot. (Dalje prihodnjič.)

Ozir na Rusko-turško bojišče.

Erzerum, glavno mesto Armenije.

Zdaj, ko se to mesto tako pogosto imenuje, se nam zdi primerno, nekoliko več spregovoriti o njem, zlasti, ker se sploh misli, da bo Ruska zmaga v Aziji s tem odločena, da Rusom ta trdnjava pride v roke, kar se je tudi l. 1828. in 1829. zgodilo, ko je Paskievič 9. julija l. 1829. vzel to mesto.

Prebivalcev ima mesto zdaj okoli 40.000 skoro samih mahomedancev, le šesti del jih je druge vere. Pečajo se večidel z obrtnijo in trgovino in veljajo za zeló premožne. Zato se tudi ni čuditi temu, da so se vstavljalii Muktar-paši, ki hoče mesto do zadnjega braniti, ker so prepričani, da bode temu konec le ta, da bodo njihove hiše po bombardiranji popolnem razdane, mesto pa Rusi vsakako dobó.

Erzerum stoji 6046 čevljev visoko nad morjem na veliki, z visokimi gorami obdani, pozimi zeló mrzli, poleti zeló vroči, pa suhi planjavi, ki je pa vendar še primerno dobro obdelana. V prejšnjih časih je mesto zavoljo svojih izvrstnih kovaških izdelkov slovelo po svetu, pa za l. 1829. izselilo se je veliko najboljših delavcev na Rusko zemljo in zdaj se nahaja tam le še več kovačev, ki podkve kujejo. Vendar se izdeluje ondi tudi še izvrstno orožje razne sorte. Razen tega je še več kovarjev srebrnine in zlatnine ter izdelovalcev raznih tkanin, usnarjev in strojarjev. Največ ljudi se pa živí in bogatí po trgovstvu. Erzerum je glavno skladišče, največa postaja za promet med Evropo in notranjo Azijo. Leto za letom gre po 6000 angleških bál v vrednosti okoli 300.000 šterlingov (3 milijone gold.) preko Erzeruma. Iz Perzije prihaja silno veliko svile in kašimirske volne, surove in izdelane, da gre potem preko Trapezunta v Evropo. Od vzhoda prihaja bombaž, riž, tobak, indigo, krap, rabarber in druge drobnosti in dišave. Po prodajalnicah se dobiva levantinsko blago, draga kožuhovina, ogrinjali (shawli), v obče dragocenosti in Evropska roba vsake vrste. Na živinske sejme priženó kupčevalci iz Meke najlepših arabskih kónj. Posebno je mesto glavna postaja za karavane v Perzijo in notranjo Azijo, ki se tū preskrbé z živežem in vsemi za pot potrebnimi rečmi.

Ulice in ceste Erzeruma so ozke, zavite, neravne, umazane, brez tlaka, hiš je nekaj celó podzemeljskih, katerih strehe molé le kake 3 do 4 čevlje iz tal. Mesto ima trdnjavo in 4 predmestja. V trdnjavi je še nekoliko viši grad, 16 mošej (turških cerkvá), palača guvernerjeva, nekaj prenočišč za popotnike (karavane) in več lepih hiš viših uradnikov in bogatih trgovcev. Po predmestjih je 24 mošej, 2 armenski in 2 grški cerkvi, bazar (prostorišče za trgovce) čez 30 postaj za karavane in 17 javnih kopelj.

Erzerum je silno staro mesto; to priča mnogo znamenitih spominjkov, nadgrobnih poslopij in razvalin. V 5. stoletju je Anatol, vojskovodja cesarja Teodozija II., na tem kraju sezidal trdnjavo „Theodosiopolis“. V bližini je bilo sirska-armensko mesto Arsen, čegar prebivalci so pred Seldžuki pobegnili v grško trdnjavo, katero so odslej imenovali Arsen. Potem so se navadili imena Arzen-er-Rum, to je, Rimski Arzen in iz tega je postalo sedanje imé Ar-

Wurzbach obljubi, da se bo zgodilo, česar občni zbor želi, in dodaja željo, da bi se na družbinem vrtu več poskušinj, kakor dozda, delalo, in če tudi ni namen tega posestva, ki je 20.000 goldinarjev vredno, da bi denarnega dobička veliko donášalo, naj bi bilo vsaj na korist kmetijstvu sploh. — Schollmayr misli, da se z družbinim posestvom vendar ne more tako gospodariti kakor s kmečko zemljo; take družbine naprave so povsod s stroški združene; če sl. zbor hoče, da družbini vrt izpolnjuje svoj namen, naj doplačajo dežela in udje družbe. Kakor rečeno, naj se stroški šole in vrta ločijo, da se bode vedelo, koliko šola, koliko vrt stroškov prizadene. Zato nasvetujem, naj se centralni odbor pomnoži z izvedenci o preiskavi: kaj v poslopih pripada šolstvu, kaj pa vrtnemu oskrbstvu. — Vitez dr. Kaltenegger odgovarja Schollmayrju, da ni res, da bi dežela nobene podpore ne dajala družbi. — Dr. Bleiweis ne more pritrditi Schollmayrjevemu nasvetu, da bi se še le zdaj določevalo, kaj o poslopih je šolskega, kaj pa vrtnega, ker to je že davno določeno po jasnih sklepih občnega zbora družbe kmetijske leta 1844. in pa 1849., in na podlagi teh sklepov je c. kr. ministerstvo notranjih naprav dovolilo iz odpravljenih govejih premij podporo za zidanje šole in c. kr. ministerstvo nauka potrdilo šolski program. Oskrbstvo vrta, ki obsega 4 orale, ima zemlje dovolj za skušnje kmetijske, da drug družemu ni na poti. — Predsednik bar. Wurzbach končno iz vseh teh razprav stavi predlog: Centralnemu odboru se nalaga, razmere družbinnega posestva na Poljanah prevdarjati in — s polnim varstvom pravic, ki ima podkovska in živinozdravniška šola do poslopij — prihodnjemu občnemu zboru poročati, kako naj bi se z družbinim vrtom gospodarilo, da kmetijstvu kolikor največ mogoče, donáša koristi.

Ta predlog je bil sprejet.

(Dal. prih.)

Postava

zastran obdelovanja Ljubljanskega mahú. *)

(Konec.)

Prineski Ljubljanskega mesta.

§. 42. Dolžnost Ljubljanske mestne občine je, da vzdržuje in trebi znotraj pomerija deželnega glavnega mesta reko Ljubljanico in pa njeno pritočnico Gradašico, kakor tudi dolinsko zatvornico med Golovcem in med Gradom v varstvo Gruberjevega kanala, v kolikor privatno-pravne obveznosti ne vtemeljujejo kakega izjemka.

Pri teh stvaréh v namen obdelovanja močvirja ukazana nova kopanja in uravnavanja, potem take poprave, kopanja in trebljenja, katera se morajo storiti vsled vremenskih neizgledov ali vsled drugačnih vnanjih vplivov, katerim izogniti se ne leži v moči mestne občine, katera bi tedaj prizadevala izredne ali za mestno občino nerazmerno velike stroške, mora po smislu §. 23. tudi znotraj mestnega pomerija nositi zaklad za obdelovanje močvirja, to pa tako, da pomaga mestni občini Ljubljanski s prineskom, kateri se ima od slučaja do slučaja po razmeri dotične mestne koristi preračunati.

Razsodba o prepirih zaradi teh prineskov pristaja politični deželni oblasti, v pritožnem slučaju pa c. kr. ministerstvu kmetijstva, in c. k. deželna vlada ima, če

*) Tej postavi je dodan izkazek „ozemlja spadajočega k Ljubljanskem močvirju“, kakor ga je načrtala c. kr. deželna vlada. Tega izkazka ne natisnemo, in sicer zato ne, ker se bo moralo veliko popraviti, da bode resnično, kar bo storil prihodnji deželni zbor.

gre za to, v kolikem znesku naj se močvirski zaklad vdeleži prineska, poprej v dogovor stopiti z deželnim odborom.

Razglaševanje in pritožbe zoper priklade.

§. 43. Sklepi odbora za obdelovanje močvirja o vsakovrstnih prikladah za obdelovanje močvirja se morajo očitno po občinah močvirskega okraja razglaševati.

Kdor misli, da se mu s takimi sklepi krivica godi, more svoje opomine zoper to vsaj v štirinajstih dneh, računajoč od dneva razglaševanja, vložiti pri prvomestniku odbora za obdelovanje močvirja. S temi opomini se ima, ako odborovi sklep ne potrebuje nobenega daljnega potrjenja, ravnati kakor s prošnjami za presojo (§. 45.), v nasprotnem slučaju pa se imajo priložiti prošnji za potrjenje tega sklepa.

Iztérjavanje priklad.

§. 44. Za iztérjavanje priklad za obdelovanje močvirja velja §. 84. občinskega reda od 17. februarja 1866. leta.

Tlačanska dela se morejo v slučaju kasnobe po odboru za obdelovanje močvirja napraviti na račun zanikrnežev, ako treba, se morejo tudi naprej poplačati iz zaklada za obdelovanje močvirja; iztérjanje povračil takih stroškov in pa pravnomočno naloženih kazni v denarjih (§. 46.) imajo opravljati politične oblasti po poveljih o političnih izvršbah.

Moč deželnega odbora.

§. 45. Deželnemu odboru pristoji višji nadzor, da se v namen obdelovanja mahú storé potrebna dela, da se napravijo in ohranijo stavbe, nasadi, prekopi in pota; potem mu pristoji nakazovanje v §. 35. omenjenih deželnih prineskov, ter določba, kako naj se ti prineski porabijo, in pa razsodba o pritožbah zoper naredbe odbora za obdelovanje mahú.

Prestopki kazni.

§. 46. Kar se tiče prestopkov in kazni, postopati je gledé vseh v §. 1. omenjenih reči po določenih oddelka IV. postave od 15. maja 1872. leta o rabi, napeľjavanji in odvracanju vodá.

Uradovanje kazensko pri teh prestopkih toraj pristoji samo in edino političnim oblastvom, kolikor ne spadajo pod občno kazensko postavo ali kjer niso poljske okvarbe, katere je kaznovati po postavi od 17. januarja 1875. leta (dež. zak. št. 8.).

Kazenski denarji ali globe, ki jih kdo zapade, tekó v zaklad za obdelovanje močvirja.

§. 47. Z začetkom delovanja glavnega odbora izgubi svojo moč postava od 24. maja 1866. leta, s katero se požiganje mahovja uravnuje (dež. zak. štev. 9.) in prestane delovanje c. k. Ljubljanske komisije za vsušenje močvirja ter se v to dobo šteje, da je imenovana komisija razpuščena.

Popotne črtice.

V Kranji in okolici.

(Konec.)

Drugo jutro zgodaj, ker je bilo vreme deževno, odpeljem se s Kranja po pošti proti Cerkljam. Bilo je prav mrzlo in sneg je bil pobelil planine prav daleč dol. Voznik mi je rekel, da bo ostal, ker mu je prejšnji dan, ko je peljal se v Kokro, tekla dolgo časa lesica po cesti pred vozom, kar je za znamenje smatral, da potem sneg kmalu pade.

V Senčurji postojiva. Ta vas je zgodovinsko imenitna. Je namreč dom slovečega nemškutarja Golloba, ki je ob zadnjih volitvah zmagonosnemu Kamniškemu Kecelj, vračajočemu se s Tržiča, prepregel cesto s slavalokom ter njegove že tako vinjene volilce vnovič napajal. Zato si bo ta sicer poštna vas obrnila mesto v zgodovini, čez sto in sto let še bodo žabe velike kotle v sredi vasi pravile svojim otrokom, kako je takrat bilo, ko se je slavni Kecelj s svojimi volici skoz vas peljal; venec pa, ki je na slavaloku visel, bo Gollobova rodovina hranila v večni spomin. Sicer pa je vas velika in lepa, hiše zaporedoma nastavljene ob vodi. Neprijetno je le poleti kvakanje žab, katerih na tisoče prebiva v kótlu sredi vasi. Zdaj so bile tihe, ker jih je zeblo, kakor mene.

Mene to premišljevanje tako prevzame, da me iz zamaknenosti zbudi še le dregljaj poštarja, ki je hotel poštni paket vzeti izpod mene, marveč iz škrinjice pod mano. Dozdaj sem se peljal sam, tu pa dobim družbo v osebi mladega gospoda duhovnika, kar mi je jako ljubo. V pogovoru mi razkazuje vasi in kraje, ki se tu vidijo in med katerimi je zopet grad Strmolje, imeniten zavoljo lastnika svojega, nemškutarja Edvarda Urbantschitscha. To je vrag, da so povsod taka nemčurska gnjezda nasejana!

Na pol zmrznjen se pripeljem v Cerklje, kjer me učitelj in župan gosp. Vavken prijazno sprejme. Cerklje so ena najzaljših vasi pod gorami na prav lepem kraju. Visoka cerkev je lepa, njen zvonik se vidi iz vseh krajev že od daleč. Povsod se vidi, da so Cerkljani pridni in snažni. Polje je lepo obdelano, le senošet je po mojih mislih premalo, zato tudi goveja živina ni kaj posebno prida. Meni se je zdelo, da je ta kraj posebno tudi za sadjerejo ugoden, ker je zavarovan mrzlih severnih vetrov; škoda, da sadjereja tu ni na primerni stopinji. Ljudje se pač najbolj pečajo s poljedelstvom.

Vas je bila vsa na nogah, vse praznično oblečeno, ker je bila ravno nedelja in vrh tega se je imel blagosloviti nov altar. Največ pa je bilo vzrok temu to, da so Cerkljani dobili troje novih zvonov k enemu staremu iz Samassove livarne v Ljubljani; ti so imeli prvikrat skupno peti, zato je vrelo vse skup. Reči moram, da je tudi mene trla radovednost, da sem komaj čakal, da bi zvonovi zapeli. Proti deveti uri res zapojó. Jaz napnem ušesa in najdem, da je največi B, drugi Des, tretji F in četrti B. Ni sicer čist *moll*, ali vendar že gre, naj bo. Toda kaj je to? Glasú manjka, stari izvrstni Des predoní vse druge, v daljavi se sliši le ta. Ljudje nevoljno majó z glavami, meni se pa zdi, da je blago v njih slabo. Grem poslušat od daleč. Res premaga jasni glas starega zvoná na pol težjega večega, to se ne dá tajiti. Novi zvonovi nekako zabuhlo pojó, kakor da bi bili s kako cunjó oviti, nič pravega glasú ni ž njih. Vrh tega je neki gosp. Samassa, kakor sem slišal, prvemu zvonu, ki se mu je bil skazil, dal z dletom odbiti blizo poldrug cent, da ga je spravil do nižjega glasa. Ker je na ta način zvon pretenak, je dal mu prelahk kembelj — gotovo boječ se, da ne bi se ubil. Naj mladi gosp. Samassa nikar ne misli, da njegovo zvonarijo kdo nalašč preganja, al dopustiti vendar mora, da nismo gluhi pred zvonovi starega Samassa in pred novimi zvonovi Hilcerjevimi. Nam ne gre za osebo, — zvonovi so predmet kritikanja. Ker pa je to blago dragó, mora biti kritika po starodavnem pregovoru: „wer da baut auf offenen Strassen, muss die Leute reden lassen“.

Doide me tropica kmetov. Pozdravijo me, potem pa me ogovori prvi: „Slabo so se obnesli“.

„S čem?“ vprašam začuden.

„Z novimi zvonovi. Mi smo jih zato naročili, da bi jih slišali. To pa ni nič. Mi na Zgornji Brnik slišimo le starega, drugega nič. Čemu pa nam bo zvon, ki nas stane 4000 gold., če ga ne slišimo?“

„Res je, res“, pritrdijo drugi, „le kar nazaj vzemite to blago.“

„Haha“ — se nasmejem — „vi tedaj mislite, da sem jaz zvonar iz Ljubljane?“

„Kdo pak!“ — odgovoré vsi.

„Motite se“, jih zavrnem, „jaz nisem zvonar. Meni so ti zvonovi ravno tako malo všeč, kakor vam.“ Marsikaj sem še slišal kritikovati prosto ljudstvo, kar ni bilo na hvalo zvonovom.

Tudi jaz se podam za ljudmi v cerkev; opravilo je trajalo do pol ene popoldne. V cerkvi zagledal sem tudi g. Samasso, ki pa ni bil nič kaj veselega obraza. Morda so tudi njega kje kmetje prijeli, kakor mene.

Dan ni bil nič prijeten, vreme mrzlo in mokrotno. Zato se udam prigovoru prijateljev iz šolskih let, ki mi živita v kaplaniji, in ostanem čez noč tam. Prav prijetna je bila zabava zvečer v farovžu, katerega sem se bil jaz prej ogibal iz raznih vzrokov. Zvečer pa je bilo zvedrilo se tu in vljudni ter gostoljubni g. župnik je skrbel za to, da nam je večer še prekmalu pretekel.

Tudi drugi dan je bil meni jako prijeten, čeravno meglen in mrzel. „Kjer pojó, tje se mirno vsedi“ — pravi nemšk pregovor, v Cerkljah pa se mnogo in lepo poje — v cerkvi in družbi. Cerkvene pevke so jako dobro izurjene in imajo kaj lepe glasove; za družbeno petje pa skrbi kvartet — vse pod vodstvom značnega glasbenika in skladatelja gosp. A. Vavkena. Vse je tu národno, domače, slovanska zavest prodira, ker ljudje radi beró časnike! Na pošto dobaja lepo število listov, večidel slovenskih. Le enega kavra zagledam tu med časniki — „Laib. Tagblatt“. Radoveden, kdo je naročen na-nj, pogledam in berem: „Sr. Hochwürden Herrn J. Ulzher, Pfarrer in Michelstätten“. — „Je li to mogoče, da duhoven naroča ta „turški list“? poprašam. — „Dá! je odgovor; prej je imel „Slovenca“, pa ga je popustil in zdaj bere le „turški list“. — No, menda je to med duhovščino edini naročnik „turškega lista“. Dobro naj mu tekne!

Vesolja človeku igra srce, če najde na kmetih v političnih rečeh izvedene ljudi. Nemčurji nam očitajo, da po kmetih zmagujemo pri volitvah le zavoljo tega, ker so kmetji nevedni. Prav rad bi bil imel, da bi bil kak tak človek slišal moj pogovor ta dan s priprostim kmetiškim možem, ki je Slovenca volil, in prejšnji dan med Kranjskim „purgarjem“, ki je svoj glas dal Dollenzu. To je kakor noč in dan, „purgar“ zabit in neveden, kakor zid, a priprosti „kmet“ izveden v vseh rečeh, da je veselje. Zato se ni čuditi, da gredó meščanski volilci nemškutarjem na limance, kmetiški pa ne.

Reči pa moram, da sem zavoljo tega, kar sem v Cerkljah videl, skusil in slišal (izvzemai — se vé da — nove zvonove) bil tako vesel, da bi bil prav rad vdal se vabilu starih prijateljev ter mudil se še par dni med njimi. Al dolžnosti poklica mojega mi vevajo vrniti se v Ljubljano nazaj. Prav težko tedaj se poslovivši od prijazne domačinske in prijateljske družbe sedem na voz, ki me je potegnil do Kranja. Nekoliko časa je bil z mano tudi skladatelj Davorin Jenko, ki je bil prišel iz Beligrada, kjer je kapelnik gledišča, vedrit se na svoj dom in zabavat se z lovom. Ko je s svojim tovarišem, zdravnikom gosp. Globočnikom, stopil z voza ter vkrenil v hosto za ključnači in zajci, sem bil sam na vozu na poti, po kateri se je par mesecev pred mano peljal iz Tržiča zmagonosni Kamniški Kecelj, župan in vrag vedi, kaj še.

V Kranji mi je večer zopet naglo pretekel v prijetni družbi. Je že vse lepše v mestu, kjer veje slovenski duh, kakor na pr. v Kamniku, kjer je polno Keceljnovih netopirjev in ves zrak po nemčurskem dihu okužen.

Zjutraj sem zapustil mesto, ki je o zadnjih volitvah z Loko vred rešilo čast vseh Kranjskih mest, kjer počiva dr. Prešeren in je rojstni kraj našega dr. J. Bleiweisa.

Zabavno berilo.

Angora.

Zgodovinski - romantičen obraz.

4.

(Dalje.)

5.

Nevspešno je Jefrem razdiral to drzovitost, da kazaval je, da vojščakov tako majhno trumo, kolikoršna je njegova, če se loči od glavne vojske, da jo bodo gotovo zajeli Tatarji, ki so tako, kakor kobilice, že krili krajino, Srbski vojski bili za hrbtom in gnali Otomane, ti pa so bežali.

„Ne, ne!“ — odbijal je Kazančič srdito — „ni ure več ne morem strpeti blizu te šleve, ki nevredni sestri žrtvuje svoj narod; čim popreje bodem v svoji domovini, tim preje bomo raznetili narodu nevoljo, da zaničevajoč iz svoje srede zavrže potomstvo sicer slavnega carskega rodu. Sveti Sava!“ — vsiknil je — „ta kukavica, ta Štepan Lazarjevič goji in zopet v svoji domovini zaplodi plamen njenih bodočih rabljev! Proč od tu, zato da tim popreje zapremo svete Srbske meje njenemu nevrednemu knezu!“

Po teh besedah je švignil konja in zdirjal je od Štepanove vojske, ki je niso več vznemirjali Tatarji, a vendar je razmerno in svobodno umikala se.

„Kaj namerja ta Kazančič, ker se svojimi ljudmi vred dirja v gotovo nevarnost?“ — povpraševali so se tisti, ki so spredaj bili na pohodu, ter prvi zagledali njegov odhod.

A po bliskovo hitro so po vse bojne vrste zvedele, da je Kazančič se svojimi ljudmi vred odločil se od vojske.

„Pozorni bodite! zgodi se nekaj; Kazančič se ni zaman nagrozil knezu“ — opominjali so tisti, ki so slišali Kazančičeve besede in videli, da je nagrozil se.

„Kaj še?“ — govorili so nekateri — „težko je upreti se kneževi volji, ko bi tudi krivična bila.“

Da, le trinajst let je minulo po bitvi na Kosovem polji, a že so bili v mrzko sužnost pogreznjeni tako globoko, da je težko zdelo se jim to, da bi se bili uprli krivični kneževi volji.

Ko je bil Štepan Lazarjevič zvedel, da je Kazančič odšel, močno se je zamislil, po nekolikih trenutkih pa je pogledal sultaniča Mohameda, idočega poleg njega, in opomnil: „Moje sestre sin, nisi še sedel na prestol svojih očetov!“

Šla sta dalje po poti nazaj; mesec, jasen, kakor ribje oko, svetil je njijunim korakom, razsvitljaj jima je tir, kodar so bežali Turki, a kjer koli so jih bili dohiteli Tatarji, ležalo je orožje polomljeno, ležale so cele luže krvi, ležali posamezni trupi in nakupičeni; to je kazalo, kje so se bili spopadli Tatarji in bežeči Turki.

Zopet so rani solnčni žarki rudeli na obzoru, ko je knez Štepan svojim vojščakom ukazal, naj se malo oddahnejo. Ali njegov ukaz ni prodrl ni do najprednejših vrst, vstala je bila nenadoma velika vrelost med

njimi, strast in groza se je oglasila iz prvih vrst, tam pa tam si v njih slišal ime: Kazančič.

Nihče ne misli na odpočinek, vsakdo se tlači naprej, vse je radovedno, kaj je tako zelo potrl prednje vrste in zakaj se o groznih vriskih razlega ime: Kazančič.

„Kaj, kaj se je pripetilo Kazančiču?“ — povpraševal je in kričal Štefan — in gnal se je naprej.

„Lê-sem pogledi!“ — kričali so in kazali prednjih vrst vojnici, ki so bili malo popreje vstavili se nenedoma.

Da, žalosten pogled je bil to, gnjusoben, ki je pokazal se Štepanu Lazarjeviču. Nastlano je bilo Tatarskih trupov in konjskih mrh okrog in okrog, da je to val bil iz samih mrličev, a sredi tega vala so pobiti ležali Srbski junaci, ki so bili s Kazančičem vred odtrgali se od Štepanove vojske, še o svoji smrti so stiskali buzdovane; Kazančič sam je ležal na gromadi Tatarskih trupov, postlal si je bil poslednjo posteljo se svojim buzdavanom, ki je še zmirom krepko držal ga v hladni pesti in vès je posut s Tatarskimi puščicami.

Groza se je vsakega polotila o tem prizoru, Štepan sam se je zamislil, solza mu je zalesketala v oku; po nekolikih trenutkih pa je stresnil glavo, nasmeh je igril mu okrog usten in z jasnim okom je pogledal Mohameda.

„Zdaj stoprv“ — opomnil je — „pozdravljam te, da bodeš Turške države sultan.“

Mohamed je zaničljivo skrivil ustna. „Ali zdaj stoprv?“ — povprašal je in le z okom pokazal Kazančičevo truplo.

„Da, zdaj stoprv!“ — potrdil je Štepan — „dokler je ta živel, majal se je pod teboj tvojih očetov prestol, — da, morda se je majal tudi moj prestol!“ — pristavil je tiho, kakor bi bil pošepetal.

„Gledite“ — šepetali so drug drugemu najpuhlejši sužnji — „zmirom smo trdili to, da se človek težko protivi kneževi volji!“

„Zdaj pa je zgubljeno vse!“ — govorili so nekateri drugi, katerim je v prsih še telela narodnega ponosa iskra, pa so bili vendar že zgubili toliko samostalnosti, da se niso upali, da bi bili samosvojno vèdli se, temuč pričakovali so, da jih kdo drug otme; „poginil je prvi Srbski junak, kaj se zgodi z nami, ker nas knez prodaje svoje sestre sinu?“

(Dalje prihodnjič.)

Slovensko slovstvo.

* *Občne zgodovine*, spisal in založil J. Jesenko, profesor na c. kr. gimnaziji v Trstu, 2. del, obsegajoč srednji vek, je ravnokar prišel na svetlo.

Marljivi delavec na zgodovinskem polji, prof. Jesenko, je imel dobro misel, slovensko slovstvo obogatiti s knjigo, ki smo je zelo potrebovali. Že ranjki nepozabljivi nam Vrtovec je čutil potrebo občne zgodovine v slovenskem jeziku in „Novice“ so delo njegovo, katero je po smrti Vrtovčevi dovršil vrli Vrne, kot doklado svojemu listu na svetlo začele dajati leta 1853., se ve da Vrtovčeva „občna povestnica“, 28 pól obsegajoča, bila je namenjena le bolj prostemu narodu našemu, katerega je naš izvrstni „ljudski pisatelj“ podučiti hotel v dogodbah svetá. Profesor Jesenko, ko je strokovnjaško peró zastavil spisu „občne zgodovine“, pa je pred očmi imel srednje naše šole, in dozda srečno dovršil 2. del „občne zgodovine“, kateremu ima, če vlada potrdi 1. in 2. del, slediti kmalu 3. (zadnji) del. Čeravno pa je prof. Jesenko posebno namenil šolam svojo knjigo, je ona jako pripravno berilo vsacemu naših ljudi, ki hoče dogodbje svetá